

เอกสารประกอบการสัมมนาระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม
(Focus Group)

<ร่าง>

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)

วันพฤหัสบดีที่ 8 มิถุนายน 2549
ณ โรงแรมปรินซ์ พาเลซ มหานาค กรุงเทพมหานคร

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
มิถุนายน 2549

คำนำ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีภารกิจหลักรับผิดชอบในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อใช้เป็นกรอบกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ปัจจุบันสำนักงานฯ อยู่ระหว่างการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ซึ่งเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2547 ที่ได้มอบหมายให้สำนักงานฯ เตรียมการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เพื่อให้เป็นแผนที่ดี สมบูรณ์ และครบถ้วนทุกมิติ ทั้งข้อมูลในระดับหน่วยงาน และข้อมูลเชิงลึกในระดับรากหญ้า โดยสำนักงานฯ ได้เริ่มกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ที่นำเอาหลักการวางแผนยุทธศาสตร์มาปรับใช้นับตั้งแต่ปลายปี 2547 เป็นต้นมา

มรจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ในครั้งนี้ สำนักงานฯ ได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม โดยได้วางขั้นตอนกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ที่เปิดโอกาสให้มีการระดมความคิดเห็นอย่างกว้างขวางในทุกๆ ระดับ ตั้งแต่ระดับชุมชน ระดับภาค และระดับประเทศ ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก คือ (1) ขั้นตอนวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ (2) ขั้นตอนร่างรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 และ (3) ขั้นตอนอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ภายในเดือนตุลาคม 2549 ขณะนี้การดำเนินงานในขั้นตอนแรกได้เสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว ล่าสุดสำนักงานฯ ได้จัดเวทีระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) ขึ้นในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2549 สำหรับการจัดสัมมนาในเขตกรุงเทพมหานครครั้งนี้ เป็นเวที Focus Group ครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่มุ่งให้เกิดการระดมความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง และร่วมกันบูรณาการการเชื่อมโยงแนวคิด ยุทธศาสตร์ รวมทั้งบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 สู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

อเอกสาร “(ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)” ฉบับนี้ ได้ประมวลความคิดเห็นจากเวทีทุกระดับที่ผ่านมา โดยมุ่งให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้ใช้เป็นเอกสารหลักควบคู่กับเอกสารเล่มย่อยอีก 5 ฉบับ ซึ่งหวังว่าจะช่วยจุดประกายให้เกิดการระดมความคิดเห็นอย่างกว้างขวางและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อสำนักงานฯ จะได้นำไปเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 และวางบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในการพัฒนาประเทศอย่างเหมาะสมต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

มิถุนายน 2549

คำนำ

ส่วนที่ 1 :

สรุปสาระสำคัญ <ร่าง> แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)

1	หลักการจัดทำแผนฯ 10	1
2	สถานการณ์และทิศทางการปรับตัวของประเทศ	1
	2.1 ผลการพัฒนาประเทศในช่วงกว่าสี่ทศวรรษที่ผ่านมา	1
	2.2 บริบทการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการปรับตัวของประเทศ	2
3	วิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ	4
	3.1 กรอบแนวคิดแผนฯ 10	4
	3.2 วิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศ	6
	3.3 ทิศทางการพัฒนาประเทศสู่ความยั่งยืน	7
4	การบริหารจัดการทุนประเทศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	8
	4.1 การบริหารจัดการทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	8
	4.2 การบริหารจัดการทุนทางเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	12
	4.3 การบริหารจัดการทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	16
	4.4 การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศสู่ความยั่งยืน	18
5	การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติในระยะแผนฯ 10	20
	5.1 วัตถุประสงค์	20
	5.2 เป้าหมาย	21
	5.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนา	21

ส่วนที่ 2 :

เอกสารประกอบ

- ๑ สถานการณ์การพัฒนาและทิศทางการปรับตัวของประเทศ
  - ๒ วิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ
  - ๓ การบริหารจัดการทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
  - ๔ การบริหารจัดการทุนทางเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
  - ๕ การบริหารจัดการทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
  - ๖ การเสริมสร้างธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารจัดการประเทศอย่างยั่งยืน
  - ๗ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติในระยะแผนฯ 10
-
-

ส ่ ว น ที่ 1

สรุปลสาระสำคัญ

< ร่่าง > แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 10
(พ.ศ.2550-2554)

สรุปสาระสำคัญ

< ๑ > แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554)

1 หลักการจัดทำแผนฯ 10

1.1 แผนฯ 10 ยังคงอัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นหลักปฏิบัติในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ และยึดกระบวนการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ต่อเนื่องจากแผนฯ 9

1.2 แผนฯ 10 เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ชี้นำทิศทางการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในระยะ 10-15 ปีข้างหน้า พร้อมทั้งให้ความสำคัญต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญสูงต่อการเสริมสร้างรากฐานการพัฒนาประเทศให้เกิดผลทางปฏิบัติในระยะ 5 ปีของแผน ตลอดจนมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์ที่แสดงทิศทางการปฏิบัติงานของภาครัฐในระยะ 4 ปี ตามนโยบายรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภา

1.3 แผนฯ 10 เป็นแผนที่มุ่งให้ทุกภาคส่วนในสังคมมีส่วนร่วมดำเนินการในทุกขั้นตอนของแผน ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมดำเนินการพัฒนาตามบทบาทและความรับผิดชอบของแต่ละภาคส่วน อันเป็นการระดมทรัพยากรทั้งจากภาครัฐและนอกภาครัฐและระดมพลังสังคมจากทุกภาคส่วนให้เป็นเครือข่ายร่วมขับเคลื่อนการพัฒนายุทธศาสตร์ของแผนฯ 10สู่การปฏิบัติ รวมตลอดทั้งร่วมติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง ขณะที่แผนการบริหารราชการแผ่นดินเป็นแผนที่ทุกหน่วยงานของรัฐใช้เป็นกรอบการปฏิบัติการกิจให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ของแผนและกรอบการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินที่รัฐกำหนด

2 สถานการณ์และทิศทางการปรับตัวของประเทศ

2.1 ผลการพัฒนาประเทศในช่วงกว่าสี่ทศวรรษที่ผ่านมา

ตลอดระยะเวลาของการพัฒนาประเทศภายใต้แผนฯ 1 (พ.ศ. 2504-2509) ถึงแผนฯ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ประเทศไทยได้ยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศดีขึ้น เศรษฐกิจไทยมีการสะสมทุนและเติบโตในอัตราสูงอย่างต่อเนื่อง ฐานเศรษฐกิจมีความหลากหลายมากขึ้น รายได้เฉลี่ยต่อหัวของคนไทยโดยรวมเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ สัดส่วนความยากจนลดลงอย่างมาก การจ้างงานอยู่ในระดับค่อนข้างเต็มที่ ศักยภาพคนไทยโดยรวมได้รับการศึกษาเฉลี่ยในระดับสูงขึ้น มีสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับน่าพอใจ คนส่วนใหญ่ได้รับบริการโครงสร้างพื้นฐานและบริการทางสังคมมากขึ้น ส่งผลให้ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยโดยรวมมีทิศทางดีขึ้น

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาดังกล่าวมุ่งการเติบโตทางเศรษฐกิจในเชิงปริมาณค่อนข้างมาก แต่ประสิทธิภาพการผลิตรวม ผลผลิตภาพทุนและผลผลิตภาพแรงงานอยู่ในระดับต่ำ ทั้งต้องพึ่งพิงปัจจัยภายนอกด้านวัตถุดิบ ทุนและเทคโนโลยี พลังงานและตลาดส่งออกเป็นอย่างมาก จึงเกิดความไม่สมดุลและมีความเสี่ยงต่อผลกระทบจากภายนอก ทำให้ขีดความสามารถการแข่งขันของไทยมีแนวโน้มลดลง ขณะที่การเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่บนพื้นฐานการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสิ้นเปลือง และลดทอนทุนทรัพยากรธรรมชาติลงมาก พร้อมทั้งสร้างปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อฐานการดำรงวิถีชีวิตของชุมชนและคุณภาพชีวิตของคนในสังคม และสร้างปัญหาความขัดแย้งจากการแย่งชิงการใช้ทรัพยากรมากขึ้น ขณะที่การพัฒนาศักยภาพคนยังเป็นเชิงปริมาณมากกว่าคุณภาพ อีกทั้งสังคมไทยอ่อนแอมีความเป็นวัตถุนิยมและบริโภคนิยมมากขึ้น วัฒนธรรมและระบบคุณค่าที่ดั่งงามเริ่มเสื่อมถอย ทำให้เกิดความย่อหย่อนด้านศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และมีปัญหาทางสังคมอื่นๆ ตามมา

นอกจากนี้ โครงสร้างและระบบการบริหารจัดการเศรษฐกิจและสังคมและการจัดสรรทรัพยากรของประเทศที่รวมศูนย์อำนาจการบริหารราชการอยู่ในส่วนกลาง และให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรมและบริการในสังคมเมือง เพื่อการส่งออกและสร้างความมั่งคั่งและรายได้เป็นหลัก ขณะที่ภาคเกษตรและวิสาหกิจขนาดเล็กในสังคมชนบทยังไม่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาให้เข้มแข็ง ส่งผลกระทบให้ความมั่งคั่งกระจุกตัวอยู่ที่คนส่วนน้อยและบางพื้นที่เกิดความเหลื่อมล้ำของรายได้และผลประโยชน์จากการพัฒนาระหว่างกลุ่มคนในสังคมระหว่างภาค และระหว่างชนบทกับเมือง ทั้งระบบความสัมพันธ์ในสังคมไทยที่เป็นระบบอุปถัมภ์นำไปสู่ปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน

วิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี 2540-2541 สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความไม่สมดุลและความไม่ยั่งยืนของการพัฒนาและการบริหารจัดการดังกล่าวข้างต้น แม้มีการฟื้นฟูเศรษฐกิจเพื่อลดผลกระทบต่อคนและสังคมไทย พร้อมทั้งปรับปรุงระบบการบริหารจัดการประเทศไปบ้างแล้ว จนทำให้ภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้ฟื้นตัวจากวิกฤตการณ์ดังกล่าวแล้วก็ตาม แต่อาจสรุปได้ว่าประเทศไทยยังคงมีปัญหาเชิงโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจ สังคม และการบริหารจัดการของประเทศที่อ่อนแอและขาดสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นการพัฒนาที่เน้นด้านปริมาณมากกว่าคุณภาพ ทั้งมีความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมระหว่างกลุ่มคนและระหว่างพื้นที่ ขณะที่ยังพึ่งพิงปัจจัยภายนอกสูง และภูมิคุ้มกันยังไม่เข้มแข็งพอที่จะปรับตัวให้พร้อมเชื่อมโยงสู่โลกาภิวัตน์อย่างรู้เท่าทันและแข่งขันได้

2.2 บริบทการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการปรับตัวของประเทศ

ในระยะต่อไป ประเทศไทยยังต้องเผชิญกับบริบทการเปลี่ยนแปลงในหลายด้านที่สำคัญ และจะมีผลกระทบทั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก ที่สำคัญคือ

(1) การรวมตัวของกลุ่มเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงในตลาดการเงินของโลก ซึ่งการเคลื่อนย้ายเงินทุน สินค้า และบริการ รวมทั้งคนระหว่างประเทศมีความคล่องตัวมากขึ้น ประเทศต่างๆ ในโลกกำลังแข่งขันในการเปิดการค้าเสรี รวมทั้งการก่อตัวของศตวรรษแห่งเอเชียที่มีจีนและอินเดียเป็นตัวจักรใหม่ที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโลก จะเป็นโอกาสให้ประเทศไทยดำเนินนโยบายการค้าเชิงรุก และการขยายตลาดส่งออก โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสร้างบรรยากาศทางเศรษฐกิจที่คล่องตัว และมีเสถียรภาพ พร้อมไปกับการเพิ่มผลิตภาพการผลิตและการเพิ่มคุณค่าของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และความเป็นไทยที่สอดคล้องกับศักยภาพและความเป็นไปได้ของฐานทรัพยากรธรรมชาติ อันเป็นการสร้างความเข้มแข็งของโครงสร้างเศรษฐกิจไทยให้สามารถแข่งขันในเวทีโลกได้

ขณะเดียวกันการเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศ จำเป็นต้องดำเนินพันธกรณีระหว่างประเทศอย่างรอบคอบ เพื่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน โดยสร้างองค์ความรู้และกลไกที่เข้มแข็งเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันประเทศมิให้กลายเป็นแหล่งลงทุนของอุตสาหกรรมที่ใช้ทรัพยากรสิ้นเปลืองและก่อมลพิษสูง ซึ่งจะเป็นภาระในการกำจัดต่อไป

(2) การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด จะกระทบต่อการปรับตัวของประเทศไทยที่มีรากฐานด้านเทคโนโลยีที่อ่อนแอ ทำให้ต้องพึ่งพาต่างประเทศเพิ่มขึ้น ขณะที่ความก้าวหน้าของนาโนเทคโนโลยีและเทคโนโลยีชีวภาพ จะมีส่วนช่วยในการประหยัดการใช้ทรัพยากรและเป็นโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฐานความรู้ที่สร้างความเชื่อมโยงเทคโนโลยีและนวัตกรรมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ และอาจเป็นข้อจำกัดจากปัญหาสิทธิบัตรและการแข่งขันผลประโยชน์ ทำให้ประเทศต้องสูญเสียผลประโยชน์อย่างมหาศาลได้ ดังนั้น จึงต้องนำองค์ความรู้มาใช้ผสมผสานร่วมกับจุดแข็งในสังคมไทย

(3) การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม โครงสร้างประชากรที่กำลังเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมผู้สูงอายุ สร้างโอกาสให้ผู้สูงอายุเป็นทุนทางสังคมที่ช่วยเพิ่มผลิตภาพการผลิต โดยถ่ายทอดประสบการณ์ และปลูกฝังค่านิยมที่ดีงามแก่คนรุ่นหลัง รวมทั้งเป็นช่องทางการขยายตัวของตลาดอาหารสุขภาพ สมุนไพร และการแพทย์พื้นบ้านโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ขณะเดียวกันจะส่งผลให้ภาระพึ่งพิงของประชากรสูงอายุอยู่ในระดับสูง ซึ่งต้องมีการเตรียมพร้อมด้านนโยบายการออมและค่าใช้จ่ายของรัฐเพื่อรองรับภาระด้านสาธารณสุขที่จะเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ การเลื่อนไหลของวัฒนธรรมอย่างไร้พรมแดนได้ส่งผลกระทบต่อในระบบคุณค่า ความเชื่อและพฤติกรรมการดำรงวิถีชีวิต และการปฏิสัมพันธ์ในสังคมปรับเปลี่ยนไป การให้คุณค่ากับศักดิ์ศรีความเป็นคน ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของชาติ และการยึดหลักธรรมในการดำรงชีวิตได้เสื่อมถอยลง จึงต้องพิจารณาเสริมสร้างทุนทางสังคมด้านวัฒนธรรม ภูมิปัญญาและค่านิยมที่ดีงามให้เข้มแข็งเพื่อให้สังคมไทยมีภูมิคุ้มกันและปรับตัวรู้เท่าทันโลกได้

(4) การเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม ในขณะที่อุณหภูมิของโลกร้อนขึ้น เกิดการแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ อาจส่งผลกระทบต่อให้เกิดปัญหาภัยแล้งและน้ำท่วม ซึ่งจะส่งผลต่อการเสถียรของระบบนิเวศ และทำให้อัตราสูญพันธุ์ของสิ่งมีชีวิตเพิ่มขึ้น ขณะที่ความต้องการใช้พลังงานในประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จะส่งผลในทางลบต่อสภาวะแวดล้อม จึงจำเป็นต้องเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานและพัฒนาพลังงานทางเลือกที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความมั่นคงของพลังงานของประเทศ

(5) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบริโภค กระแสการรักษาสุขภาพและค่านิยมธรรมชาติ ช่วยให้เกิดความตระหนักในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันเป็นโอกาสในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตสินค้าสุขภาพและการดูแลสุขภาพของคนไทย ซึ่งจะเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ โดยมีความ

หลากหลายทางชีวภาพเป็นแหล่งวัตถุดิบที่สำคัญ อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมการบริโภคแบบวัตถุนิยมที่ลอกเลียนแบบประเทศพัฒนาแล้ว และกระแสนิยมชมรมชาติ ได้เร่งให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้นและอย่างไม่เหมาะสม ทำให้เกิดรูปแบบการบริโภคใหม่ๆ ซึ่งอาจคุกคามความสมดุลของระบบนิเวศ และทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติหมดลงก่อนเวลาอันควร ดังนั้น จึงต้องสร้างภูมิคุ้มกันให้กับสังคมไทยจากการไหลของวัฒนธรรมและค่านิยมดังกล่าวด้วย

(6) **กระแสนิยมผลักดันประชาธิปไตยและธรรมาภิบาล** ทั้งกระแสประชาธิปไตย กระแสสิทธิมนุษยชน กระแสการมีส่วนร่วม และกระแสการปฏิรูปโลกาภิบาล (Global Governance) เป็นโอกาสให้ประเทศไทยเร่งปรับตัวและเปลี่ยนแปลงโครงสร้างระบบต่างๆ ของประเทศให้แข็งแกร่งและสอดคล้องเชื่อมโยงกับกระแสโลกาภิวัตน์ โดยให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างธรรมาภิบาลและประชาธิปไตยในกระบวนการบริหารจัดการประเทศทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ในทิศทางที่ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนในสังคมและทุกระดับมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการประเทศ

โดยสรุป ทิศทางการปรับตัวของประเทศ ในการเตรียมความพร้อมรองรับบริบทการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวข้างต้น **ประเทศไทยจำเป็นต้องหันมาทบทวนกระบวนการพัฒนาใหม่ในทิศทางที่พึงตนเอง** โดยเสริมสร้างความแข็งแกร่งของโครงสร้างของระบบต่างๆ ภายในประเทศให้**มีศักยภาพ แข่งขันได้**ในกระแสโลกาภิวัตน์ และ**สร้างฐานความรู้ให้เป็นภูมิคุ้มกัน**ต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้อย่างรู้เท่าทัน ควบคู่ไปกับการกระจายการพัฒนาที่เป็นธรรม และเสริมสร้างความเท่าเทียมกันของกลุ่มคนในสังคม และความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น พร้อมทั้งฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้คงความสมบูรณ์เป็นรากฐานการพัฒนาที่มั่นคง และเป็นฐานการดำรงวิถีชีวิตของชุมชนและสังคมไทย ตลอดจนการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศทุกระดับ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่มั่นคงและยั่งยืน สามารถดำรงอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีเกียรติภูมิและมีศักดิ์ศรี

3 วิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ

3.1 กรอบแนวคิดแผนฯ 10

(1) **การอัญเชิญปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักปฏิบัติในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10** อาจแยกออกเป็น 4 องค์ประกอบหลัก เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติได้ดังนี้

(1.1) **แนวคิดหลัก :** แนวทางการดำรงอยู่และการปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและการบริการประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

(1.2) **หลักการ :** ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้โดย

ความพอประมาณ คือ ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

ความมีเหตุผล คือ การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว คือ การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

(1.3) **เป้าประสงค์ :** ให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

(1.4) **เงื่อนไขพื้นฐาน :** ในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ และเกิดประโยชน์ต้องมีเงื่อนไข 3 ประการ คือ

ประการแรก : จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน

ประการที่สอง : จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกใน**คุณธรรม** ความซื่อสัตย์สุจริตและความรอบรู้ที่เหมาะสม ในการดำเนินชีวิต

ประการที่สาม : จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจคนในชาติให้ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน มี**ความเพียร** มีสติ และความรอบคอบ

โดยสรุป การพัฒนาประเทศตามแนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” จึงเป็นการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปใน**ทางสายกลาง ยึดหลักการพึ่งตนเอง**ก่อนไปพึ่งคนอื่น สร้างความแข็งแกร่งของโครงสร้างระบบภายในประเทศที่**คำนึงถึงความเป็นธรรม** ไม่เบียดเบียนผู้อื่น และประโยชน์ส่วนรวม ควบคู่ไปกับการปรับตัวเข้าสู่โลกาภิวัตน์อย่าง**รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและมีศักยภาพแข่งขันได้** โดยดำเนินการอยู่บนพื้นฐาน**ความพอประมาณอย่างมีเหตุผล** ด้วยการอาศัย**ความรอบรู้** รอบคอบและระมัดระวังในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน ขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างให้คนในชาติทุกระดับมีสำนึกใน**คุณธรรม** จริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต มีสติปัญญาและความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความวิริยะอุตสาหะและความรอบคอบ อันจะเป็น**ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี**ต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ นำไปสู่การดำเนินวิถีการพัฒนาที่สมดุลและสร้างความสุขอย่างมั่นคงและยั่งยืน

(2) กระบวนทรรศน์การพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “**คนเป็นศูนย์กลาง**” ก็คือกระบวนทรรศน์การพัฒนาสู่ความพอเพียง กล่าวคือเป็น “**การพัฒนาที่เอาคนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงทุกมิติของคุณค่าความเป็นคน และการอยู่ร่วมกันด้วยสันติสุขระหว่างคนกับคน และระหว่างคนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**” อันเป็นการพัฒนาเชื่อมโยงคนเข้ากับ

องค์ประกอบของวิถีชีวิตทั้งหมดทุกมิติอย่างบูรณาการ คือ ตัวคนและจิตใจ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และความเป็นสังคมในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งต่างก็มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความหลากหลายทางชาติแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ กระบวนการพัฒนาต่างกล่าวนี้จะก่อให้เกิดการกระจายอำนาจและศักดิ์ศรีให้แก่ทุกกลุ่มชนในสังคม สร้างความอยู่ดีมีสุขให้แก่คนส่วนใหญ่ในชาติ นำไปสู่การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนในที่สุด

3.2 วิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศ

มุ่งพัฒนาประเทศไทยสู่ “สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน (Green and Happiness Society)” โดยคนไทยมีความรู้คู่คุณธรรม รู้เท่าทันโลก เป็นคนดี มีวินัยและรับผิดชอบ มีความภูมิใจ สามารถสืบต่อวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย ชุมชนและสถาบันสังคมมีความเข้มแข็ง อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและเกื้อกูลภายใต้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติ มีระบบเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพ สามารถพึ่งตนเองและแข่งขันได้ รวมทั้งมีการกระจายการพัฒนาที่เป็นธรรม อยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่โปร่งใส เป็นธรรม และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม อันจะเป็นรากฐานการพัฒนาประเทศที่สมดุล และสร้างความสุขอย่างยั่งยืน

โดยมีพันธกิจของการพัฒนาประเทศ ดังนี้

(1) พัฒนาคุณภาพคนในชาติให้มีความรอบรู้คู่คุณธรรมและสร้างสังคมฐานความรู้ให้เป็นภูมิคุ้มกัน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง เป็นกำลังปัญญาในการพัฒนาประเทศให้สามารถก้าวไปกับโลกได้อย่างมั่นคงและรู้เท่าทันมีจิตสำนึกในคุณธรรม จริยธรรม วิริยะอุตสาหะ ซื่อสัตย์สุจริต และสามัคคีธรรม รวมทั้งเคารพในศักดิ์ศรี คุณค่าและสิทธิความเป็นคนอย่างเท่าเทียมกัน มีความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ความเป็นไทย ร่วมสืบต่อวัฒนธรรมและพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาไทยให้นำไปสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้

(2) เสริมสร้างความเท่าเทียมและความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม รวมถึงเป็นเครื่องช่วยการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง มุ่งคงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยและความหลากหลายทางชีวภาพให้เป็นฐานที่มั่นคงในการดำรงวิถีชีวิตและการพึ่งตนเอง ขณะเดียวกันสร้างสังคมที่เป็นธรรม คนในชาติมีความเสมอภาคในสิทธิและเสรีภาพ มีสุขภาวะที่ดีและมีหลักประกันความมั่นคงทางสังคม ตลอดจนลดเงื่อนไขความขัดแย้งด้วยสันติวิธี เพื่อสร้างสันติสุขและความสมานฉันท์ในสังคมไทยและกับสังคมโลก

(3) ปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจให้แข็งแกร่ง มั่นคง แข่งขันได้และเป็นธรรม ที่เน้นการพึ่งตนเอง ลดการพึ่งพาจากภายนอก มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีคุณภาพ แข่งขันได้มีเสถียรภาพและมีการกระจายการพัฒนาอย่างเป็นธรรม เป็นการปรับโครงสร้างการผลิตระหว่างภาคเกษตร อุตสาหกรรมและบริการสู่การผลิตบนฐานความรู้ ที่เน้นกระบวนการผลิตที่ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสม มีการพัฒนาต่อยอดและประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างสรรค์คุณค่าเพิ่ม ควบคู่กับการพัฒนาปัจจัยสนับสนุนด้านโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ พลังงาน องค์ความรู้และกลไกที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพและสร้างภูมิคุ้มกันของเศรษฐกิจฐานรากเพื่อกระจายความเจริญและรายได้

(4) พัฒนาระบบบริหารจัดการประเทศให้เกิดธรรมาภิบาลในทุกกระดับ มีการกระจายอำนาจ เสริมสร้างประชาธิปไตย บริหารจัดการด้วยความโปร่งใส รับผิดชอบต่อสาธารณะ ยุติธรรม มีกลไกและกฎระเบียบที่เอื้อต่อการพัฒนาที่สร้างความเป็นธรรมในสังคม และเพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมพัฒนาของคนส่วนใหญ่ในชาติทุกระดับ นำไปสู่สังคมที่มีความสุขบนรากฐานการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมที่สมดุลและยั่งยืน

3.3 ทิศทางการพัฒนาประเทศสู่ความยั่งยืน

การพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าประสงค์ดังกล่าวและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและซับซ้อนมากขึ้น มีทิศทางที่สำคัญดังนี้

(1) การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและแนวคิดการพัฒนาที่มีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา จึงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาที่คำนึงถึงการเสริมสร้างความเท่าเทียมให้แก่คนในทุกภาคส่วนของระบบเศรษฐกิจและสังคม และสร้างภูมิคุ้มกันให้ประเทศพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรู้เท่าทัน และมีศักยภาพทางเศรษฐกิจสามารถแข่งขันได้ ดังนี้

(1.1) จำเป็นต้องทบทวนกระบวนการพัฒนาในทิศทางที่สร้างความสมดุลในประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มคนในภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม ซึ่งจะไปสู่การกำหนด “ยุทธศาสตร์ทางเลือก” ทั้งยุทธศาสตร์สำหรับภาคประชาชนหรือกลุ่มคนส่วนใหญ่ในสังคมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือ “ยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น” ที่เป็นวิถีการพัฒนาเศรษฐกิจ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการเพื่อความอยู่ดีมีสุขของคนในชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ ควบคู่กับยุทธศาสตร์สำหรับภาคธุรกิจเอกชน คือ “ยุทธศาสตร์การพัฒนากระแสหลัก” ที่มุ่งเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเชื่อมโยงสู่โลกาภิวัตน์ โดยเป็นการยอมรับยุทธศาสตร์ทั้งสองให้ดำเนินการคู่ขนานกันไป เพื่อให้เกิดทางเลือกแก่ทั้งสองภาคส่วนในสังคม

(1.2) จำเป็นต้องเร่งพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฐานความรู้ให้เป็นภูมิคุ้มกันต่อบริบทการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเท่าทัน และเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ โดยบริหารองค์ความรู้อย่างเป็นระบบเพื่อสนับสนุนการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมให้เข้มแข็ง ขณะเดียวกันปฏิรูปการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคนให้มีปัญญาความรอบรู้ ทั้งรู้ตัวเองและรู้นอกตัวเชื่อมโยงกันทั้งหมด ควบคู่กับการสร้างสำนึกในคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความวิริยะอุตสาหะ และหยิ่งลึกในศีลธรรมพื้นฐาน คือความเคารพในศักดิ์ศรี คุณค่า สิทธิและหน้าที่ความเป็นคนอย่างเท่าเทียมกัน

(2) ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและสลับซับซ้อนมากขึ้น ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องปรับตัวและหันกลับมาให้ความสำคัญกับการพึ่งตนเองและสร้างความเข้มแข็งของโครงสร้างระบบต่าง ๆ ในประเทศให้เป็นภูมิคุ้มกันที่ดี พร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ ดังนี้

(2.1) การบริหารจัดการทุนประเทศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของทุนและใช้ประโยชน์จากทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ได้แก่ ทุนทางสังคม ทุนทางเศรษฐกิจ และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โดยคำนึงถึงหลักบูรณาการในการใช้ประโยชน์จากทุนของประเทศอย่างเกื้อกูลกัน และเสริมสร้างความเข้มแข็งของทุนทั้งสามดังกล่าวให้สามารถเป็นเสมือนเสาเข็มหลักของการพัฒนาประเทศในระยะต่อไปได้อย่างสมดุล

(2.2) การเสริมสร้างธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารจัดการประเทศสู่ความยั่งยืน เป็นการเสริมสร้างความแข็งแกร่งของโครงสร้าง กลไก และกระบวนการบริหารจัดการประเทศที่อยู่บนพื้นฐานหลักธรรมาภิบาล และบูรณาการการมีส่วนร่วมเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ของประเทศได้อย่างยั่งยืน

4 การบริหารจัดการทุนประเทศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

4.1 การบริหารจัดการทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

(1) ทุนทางสังคม หมายถึง

“การรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ บนฐานของความไว้วางใจ เชื่อใจ สายใย ความผูกพันและวัฒนธรรมที่ดีงามของสังคม โดยผ่านระบบความสัมพันธ์ในองค์ประกอบหลัก ได้แก่ คน สถาบัน วัฒนธรรม และองค์ความรู้ ซึ่งจะเกิดเป็นพลังในชุมชนและสังคม”

ทุนทางสังคมเป็นระบบความสัมพันธ์ในองค์ประกอบหลัก ได้แก่ คน สถาบัน วัฒนธรรม และองค์ความรู้ ซึ่งจะเกิดเป็นพลังชุมชนและสังคม โดยองค์ประกอบหลักทั้ง 4 ด้าน มีบทบาทและยึดโยงให้เกิดทุนทางสังคม

(2) แนวทางการบริหารจัดการทุนทางสังคม เพื่อให้ “สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน บนฐานของความพอเพียง เป็นธรรมและเป็นไทย” จึงได้กำหนดแนวทางการเสริมสร้างทุนทางสังคมให้เข้มแข็งและนำมาใช้ในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ 3 แนวทาง ดังนี้

(2.1) การพัฒนาคนให้มีภูมิคุ้มกันพร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงและก้าวสู่สังคมฐานความรู้ โดยมุ่งพัฒนาคนทั้งด้านจิตใจ สุขภาพ และความรู้ให้มีศักยภาพ ทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพ ให้เป็นคนดี มีคุณธรรม มีสุขภาวะที่ดี พร้อมทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม โดย

1) การพัฒนาจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม โดยสร้างคนดีด้านคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งสืบค้นคนดีในสังคมและเชิดชูให้เป็นแบบอย่างที่ดีในทุกกระดับ ตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน และสังคม มุ่งเสริมสร้างคนไทยให้มีพฤติกรรมที่ดีงาม มีวินัย ซื่อสัตย์ มีคุณธรรม กตัญญู เอื้ออาทร มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม มีจิตสำนึกในการดำรงชีวิตบนพื้นฐานของศีลธรรมอันดีงามและความพอเหมาะพอควร รวมทั้งปลูกฝังทัศนคติและการเรียนรู้ในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

2) นำนวัตกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการมาปลูกฝังนิสัยใฝ่รู้ รักการอ่าน และสร้างกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่คนทุกช่วงวัย ให้มีทักษะพื้นฐานทั้งในระบบการศึกษาและในชีวิตประจำวัน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีทักษะในการประกอบอาชีพตามศักยภาพ

3) จัดระบบการเรียนรู้ทั้งความรู้ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับวิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ และมีการส่งต่ออย่างเชื่อมโยงตั้งแต่ระดับพื้นฐานไปสู่ระดับวิชาชีพ ควบคู่กับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการผลิตกำลังคนและพัฒนาระบบการประเมินสมรรถนะด้านอาชีพ รวมทั้งการเสริมสร้างทักษะและโอกาสแก่คนยากจนและผู้ด้อยโอกาสในการประกอบอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตร

4) สร้างเด็กรุ่นใหม่ให้พร้อมทุกมิติทั้งด้านสุขภาพจิต (MQ) อารมณ์ (EQ) สติปัญญา (IQ) ด้วยการออกแบบระบบการศึกษารูปแบบใหม่ที่ทำให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล สามารถเผชิญกับสิ่งท้าทายต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพในการตระหนักในคุณค่าแห่งตน การคิด ตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาที่เชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ

5) เร่งผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการของภาคการผลิตและบริการ เริ่มตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงอุดมศึกษา โดยพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติ ควบคู่กับการพัฒนาบุคลากรผู้สอนให้มีคุณภาพและมีสัดส่วนที่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ และขยายสถานการศึกษาให้กระจายทั่วทุกภูมิภาค รวมทั้งสนับสนุนการจัดตั้งสถาบันฝึกอบรมเฉพาะทางที่เป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน

6) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาให้เกิดความรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจยุคใหม่และการพัฒนาเทคโนโลยีในอนาคตบนพื้นฐานการพึ่งตนเอง

7) การเสริมสร้างสุขภาวะของประชาชน ให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี โดยส่งเสริมให้มีพัฒนาการด้านสุขภาพที่เหมาะสมตามช่วงวัยทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ ให้ลด ละ เลิกพฤติกรรมสุ่มเสี่ยงทางสุขภาพ ควบคู่กับการดูแลสุขภาพ และส่งเสริมการใช้สมุนไพร ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทยในการเสริมสร้างสุขภาวะที่ดี รวมทั้งเสริมสร้างความปลอดภัยในการบริโภคและการประกอบอาชีพ โดยใช้ความหลากหลายทางชีวภาพแทนการใช้สารเคมี ควบคู่กับการพัฒนาการแพทย์ทางเลือกและการแพทย์แผนไทย เพื่อสร้างสรรค์มูลค่าทางเศรษฐกิจและลดการพึ่งพิงทรัพยากรจากภายนอก

(2.2) การเสริมสร้างทุนทางสังคมเพื่อเตรียมสังคมไทยพร้อมสู่สังคมผู้สูงอายุ ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมประชากรทุกช่วงวัยทุกกลุ่มเป้าหมายให้สามารถพร้อมสู่สังคมผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม ควบคู่ไปกับการสร้างระบบ กลไกทางสังคมที่เกื้อหนุนให้คนในสังคมดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและมีความสุข โดยกำหนดแนวทางการพัฒนาที่รอบด้านอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การพัฒนาศักยภาพคน การคุ้มครองทางสังคม การสร้างหลักประกันทางเศรษฐกิจ โดย

1) **เร่งเพิ่มผลิตภาพแรงงาน รวมทั้งขีดความสามารถในการสร้างนวัตกรรมและการประกอบการอย่างเป็นระบบและครบวงจร** โดยผลิตและพัฒนากำลังคนตรงกับความต้องการของภาคการผลิต ควบคู่ไปกับการพัฒนาให้มีความรู้เชิงสหวิทยาการทักษะในการสร้างนวัตกรรมและการประกอบการ การสนับสนุนการออมอย่างต่อเนื่องและผูกพัน และมีความปลอดภัยในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิต

2) **เสริมสร้างครอบครัวให้มีความมั่นคงด้านเศรษฐกิจและสังคม** มีรายได้เพียงพอ มีความอบอุ่น มีสัมพันธภาพที่ดี และรักษาวัฒนธรรมและค่านิยมที่ดี โดยเสริมสร้างสัมพันธภาพของครอบครัว การอยู่ร่วมกันของคนหลายวัย และเสริมสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะด้านที่อยู่อาศัย ด้านอาหาร และการได้รับบริการทางสังคมของรัฐทั้งด้านการศึกษา สุขภาพ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

3) **เสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็งเป็นฐานการผลิต ดูแลรักษา** และเฝ้าระวังทางสังคมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยการจัดระบบการเรียนรู้ของชุมชน และส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน บนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง และเชื่อมโยงขยายเครือข่ายสู่เศรษฐกิจนอกชุมชนและมุ่งสู่ระดับสู่สากลตามศักยภาพความรู้และภูมิปัญญาของชุมชน รวมทั้งส่งเสริมให้ชุมชนใช้ข้อมูลชุมชนในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาผ่านกระบวนการแผนชุมชน

4) **ฟื้นฟูบทบาทของสถาบันศาสนาและสร้างแรงจูงใจให้** ประชาชนใช้หลักธรรมในการดำรงชีวิตมากขึ้น โดยพัฒนาบุคลากรทางศาสนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องให้มีความรู้และทักษะในการถ่ายทอดหลักธรรมสู่การปฏิบัติอย่างมีคุณภาพ และส่งเสริมความร่วมมือของสถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา และสถาบันครอบครัวในการทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ การปลูกฝังค่านิยม จิตสำนึก และการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ

5) **ส่งเสริมธุรกิจเอกชนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมและเป็น** หุ้นส่วนการพัฒนา โดยสนับสนุนการนำภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทยมาใช้ในการสร้างสรรค์มูลค่าทางเศรษฐกิจ สอดแทรกไว้ในสินค้าและบริการอย่างสร้างสรรค์ และมีบทบาทร่วมในการสืบสานศิลปวัฒนธรรมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสร้างอาชีพและเพิ่มการจ้างงานในท้องถิ่นและพื้นที่ห่างไกล รวมทั้งสนับสนุนและริเริ่มกิจกรรมที่เป็นการเสริมสร้างทุนทางสังคม เช่น การอนุรักษ์ ฟื้นฟู วัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงาม เป็นต้น

6) **เพิ่มบทบาทของสื่อในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารอย่าง** สร้างสรรค์ต่อสังคมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง โดยสร้างกระแสให้เกิดการรับรู้และความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ระดับชุมชนจนถึงระดับสากล การจัดสรรพื้นที่สื่อทุกประเภทในการสะท้อนเนื้อหาที่เป็นประโยชน์จากหลากหลายทางวัฒนธรรมและจารีตประเพณีที่ดีงาม ควบคู่กับการรณรงค์สร้างกระแสด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ครอบครัวอบอุ่น ดำรงชีวิตอย่างพอเพียง เชิดชูบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดี

7) **พัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้สังคมไทย** โดยสร้างระบบการคุ้มครองทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมครอบคลุมประชากรทุกกลุ่ม และสร้างกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่ อย่างมีส่วนร่วม ควบคู่กับการปรับระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ

(2.3) **ส่งเสริมการใช้ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างสรรค์คุณค่าทางเศรษฐกิจ** โดยมุ่งบำรุง รักษา ฟื้นฟู วัฒนธรรมไทยที่หลากหลายในแต่ละพื้นที่ทั้งเป็นวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี ศิลปกรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ ให้คงอยู่และสืบสานสู่คนรุ่นต่อไปและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตตามวิถีไทย สร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจ และดูแล รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดย

1) **เสริมสร้างวัฒนธรรมที่เป็นวิถีชีวิต จารีตประเพณีที่ดีของสังคมไทย** ที่ก่อให้เกิดความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคม

2) **สืบสานศิลปกรรม เอกลักษณ์ความเป็นไทย** ควบคู่กับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านและพัฒนาโบราณสถาน โบราณวัตถุให้เป็นแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

3) **จัดระบบการเรียนรู้และการจัดการองค์ความรู้ทุกระดับ** เพื่อการถ่ายทอด แลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำไปใช้ประโยชน์ โดยส่งเสริมให้ปราชญ์ ผู้รู้ และผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์ถ่ายทอดความรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่คนรุ่นใหม่ผ่านศูนย์การเรียนรู้และการจัดการความรู้ในชุมชน และสนับสนุนการวิจัยพื้นบ้านเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและสอดคล้องกับความรู้ที่หลากหลายของแต่ละพื้นที่

4) **พัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาและนำวัฒนธรรมมาสร้างสรรค์มูลค่าทางเศรษฐกิจ** เป็นการใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจที่สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน และเผยแพร่วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยในระดับนานาชาติ นอกจากนี้ มุ่งผลักดันให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา

(3) บทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนา

(3.1) **ภาคประชาชน** เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนการพัฒนาและเพิ่มทุนทางสังคมให้สอดคล้องกับโอกาส ศักยภาพ และความพร้อมของแต่ละพื้นที่ เป็นการสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งของชุมชน ท้องถิ่นและประเทศ

(3.2) **ภาครัฐ** ต้องมีบทบาทในการเชื่อมโยงการพัฒนาทุนทางสังคม ทุนเศรษฐกิจ และทุนทรัพยากรธรรมชาติให้เกื้อหนุนการพัฒนาประเทศ

(3.3) **ภาคเอกชน** มีบทบาทหลักในการขับเคลื่อนกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม และเป็นหุ้นส่วนของสังคม ด้วยการจัดทำบรรษัทภิบาลในองค์กร และมีบทบาทในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

(3.4) สื่อใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ เป็นแกนรับฟังความคิดและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน บุคลากรสื่อควรมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม

(3.5) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดสรรทรัพยากรในการลงทุนด้านเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและเชื่อมโยงกัน สนับสนุนกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมระหว่างภาคีการพัฒนาในท้องถิ่นอย่างครบวงจร รวมทั้งพัฒนาศักยภาพและทัศนคติของผู้บริหารและบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง

(3.6) นักวิชาการ/สถาบันการศึกษา ทำการวิจัยร่วมกับชุมชนโดยชุมชนเป็นนักวิจัยหลัก เป็นแหล่งข้อมูลของชุมชนและที่ปรึกษาทางวิชาการ สร้างศักยภาพชุมชนให้สามารถจัดการความรู้ในชุมชนของตนเองและสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ชุมชน รวมทั้งต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ชุมชนสามารถนำไปสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ เกิดรายได้แก่ชุมชน

(3.7) ประชาสังคม มีบทบาทในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ สร้างทางเลือกการพัฒนา และส่งเสริมภาคีการพัฒนาให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง

(3.8) สถาบันศาสนา มีบทบาทในการปลูกฝังทัศนคติและแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องในการดำรงชีวิต ส่งเสริมความร่วมมือในการทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ ปลูกฝังค่านิยม จิตสำนึก และสืบสานประเพณี รวมทั้งเป็นศูนย์รวมเชื่อมโยงสายใยของคนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาครอบครัว ชุมชน และประเทศ และเป็นหลักในการสร้างสันติสุขของการอยู่ร่วมกันของมนุษยชาติ

4.2 การบริหารจัดการทุนทางเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

(1) ทุนทางเศรษฐกิจ หมายถึง

“สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นในรูปของสินทรัพย์ทั้งที่มีตัวตนและที่ไม่สามารถจับต้องได้ เป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถใช้ในการสร้างกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจและเป็นเครื่องมือแสดงสิทธิเรียกร้องและภาระผูกพันระหว่างภาคเศรษฐกิจหรือบุคคล ทั้งยังเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของประชาชนทุกระดับ”

ทุนทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย ทุนทางกายภาพ ทุนทางการเงิน ทุนที่ไม่สามารถจับต้องได้ทางกายภาพแต่สามารถอ้างสิทธิประโยชน์ได้ในอนาคต และแรงงานทรัพยากรมนุษย์

(2) แนวทางการบริหารจัดการทุนทางเศรษฐกิจ ให้มีความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจไทยสู่ระบบเศรษฐกิจที่มีการขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพ มีคุณภาพ โครงสร้างการผลิตมีการเพิ่มคุณค่าบนฐานความรู้และความเป็นไทย และมีการกระจายผลประโยชน์จากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม โดยมีแนวทางที่สำคัญ ดังนี้

(2.1) การบริหารเศรษฐกิจมหภาคเพื่อรักษาเสถียรภาพ เอื้ออำนวยต่อการปรับโครงสร้างการผลิต และกระจายผลประโยชน์จากการขยายตัวอย่างเป็นธรรมชาติในภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม มีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้

1) ด้านการเงิน ดำเนินนโยบายการเงินที่ยืดหยุ่นเหมาะสมกับปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ เพื่อให้ภาคเอกชนสามารถคาดคะเนการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวได้อย่างรวดเร็ว การสร้างความมั่นคงและเข้มแข็งของสถาบันการเงินภายใต้บรรยากาศทางการเงินที่มีการแข่งขันมากขึ้นและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ให้สถาบันการเงินไทยมีการดำเนินงานที่ประสิทธิภาพ การเพิ่มประสิทธิภาพและความโปร่งใสของการกำกับดูแลสถาบันการเงินให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และโครงสร้างของระบบการเงินที่เปลี่ยนแปลง เพื่อให้ระบบสถาบันการเงินมีความมั่นคง การเพิ่มประสิทธิภาพและความครอบคลุมของการให้บริการของระบบการเงินฐานรากให้สามารถสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพชุมชน เศรษฐกิจฐานราก และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และการปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ และการกำกับดูแล ที่เป็นอุปสรรคต่อการขยายบทบาทของตลาดทุนให้เป็นทางเลือกในการลงทุนและการระดมทุนได้ทัดเทียมกับระบบธนาคาร

2) ด้านการคลัง เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารรายจ่ายงบประมาณแผ่นดิน โดยพัฒนาฐานข้อมูลการคลังสาธารณะของประเทศ (Consolidated public sector account) จัดทำกรอบการใช้จ่ายภาครัฐระยะปานกลาง (Medium-term expenditure framework) ปฏิรูประบบประกันสังคมและระบบบำนาญเพื่อบรรเทาภาระของภาครัฐในอนาคต และจัดระบบกองทุนและเงินทุนหมุนเวียนให้มีประสิทธิภาพ ลดความซ้ำซ้อน การปรับโครงสร้างภาษีให้สอดคล้องกับแนวทางการปรับโครงสร้างการผลิตและการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ตลอดจนขยาย bracket ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้สอดคล้องกับขนาดของเศรษฐกิจและรายได้ประชาชนที่เปลี่ยนแปลงไป และการกระจายอำนาจการคลังสู่ท้องถิ่นเพื่อกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค และกำหนด tax assignment ที่สนับสนุนให้ท้องถิ่นมีรายได้ของตนเอง

3) ด้านการออม สร้างฐานรายได้ที่มั่นคงสำหรับประชาชน โดยแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่กำหนดในแผนฯ เพื่อให้มีรายได้เพียงพอสำหรับออม การพัฒนาระบบการออมระยะยาว การพัฒนาระบบการออมเพื่อการชราภาพสำหรับแรงงานนอกระบบ การส่งเสริมให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการออม และมีวินัยในการใช้จ่าย

4) ด้านการดำเนินนโยบายการค้า และสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ ร่วมกับประเทศพันธมิตรในการเจรจา WTO ให้มีการเปิดเสรีการค้าสินค้าเกษตรและไม่ให้เกิดความเสียเปรียบ การสนับสนุนภาคเอกชนให้ได้รับประโยชน์จากข้อตกลง FTA และมีกลไกในการลดผลกระทบด้านลบและช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบให้สามารถปรับตัวได้ เพิ่มบทบาทการเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ภายใต้กรอบ ACMECS IMT-GT JDS และ GMS และผลักดันความร่วมมือของประเทศในภูมิภาคให้มีความก้าวหน้าสู่ EAC

(2.2) ปรับโครงสร้างการผลิตให้ผลิตภาพการผลิตและการเพิ่มคุณค่าของสินค้าและบริการที่ผลิตในประเทศไทยให้สูงขึ้น บนฐานความรู้และความเป็นไทย โดยใช้กระบวนการพัฒนาคัลเลอร์และห่วงโซ่อุปทาน (supply chain) สนับสนุนการเพิ่มผลิตภาพการผลิต ซึ่งรวมถึงการสนับสนุนการลงทุนจากต่างประเทศเพื่อการถ่ายทอดทางเทคโนโลยี การไปลงทุนใน

ต่างประเทศของนักธุรกิจไทยเพื่อสร้างผลตอบแทนที่ดี และการสร้างบรรยากาศทางการลงทุนภายในประเทศ ประกอบด้วยแนวทางหลัก ดังนี้

1) **ปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตร**ให้ประเทศไทยมีความมั่นคงและความปลอดภัยด้านอาหาร (Food security and food safety) เป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญของโลกเป็นแหล่งผลิตไฟเบอร์และวัสดุเพื่อสนับสนุนสาขาอื่นนอกจากการเป็นแหล่งผลิตอาหาร และสนับสนุนการผลิตสินค้าเกษตรที่มีโอกาสใหม่ เช่น พลังงานทดแทน (Bio-fuel) และสินค้าที่สอดคล้องกับรสนิยมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป

2) **ปรับโครงสร้างภาคอุตสาหกรรม**ให้เป็นฐานการผลิตระดับภูมิภาค/โลก สำหรับอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพสูง และวางรากฐานให้กับอุตสาหกรรมใหม่ที่มีศักยภาพและแนวโน้มที่ดี บนพื้นฐานการสร้างมูลค่าโดยใช้องค์ความรู้/นวัตกรรม

3) **ปรับโครงสร้างภาคบริการ** ให้เป็นแหล่งสร้างรายได้หลักของประเทศ โดยอาศัยความโดดเด่นและหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นไทย เป็นจุดขายสำคัญในการขยายตลาดธุรกิจการท่องเที่ยว พร้อมทั้งขยายฐานการผลิตภาคบริการที่มีศักยภาพ เพื่อสนองความต้องการของตลาดกลุ่มลูกค้าและการดำเนินธุรกิจสมัยใหม่ โดยการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวไทย ให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของภูมิภาค และพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการที่มีศักยภาพ เพื่อขยายตลาดธุรกิจบริการให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น ได้แก่ บริการการศึกษานานาชาติ บริการสุขภาพ ธุรกิจค้าปลีก ค้าส่ง บริการทางการเงิน บริการประกันภัย ธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศ และธุรกิจภาพยนตร์ไทย เป็นต้น

4) **ส่งเสริมการลงทุนและการสร้างบรรยากาศการลงทุนที่เอื้ออำนวย** ให้สนับสนุนการปรับโครงสร้างการผลิตสู่การผลิตบนฐานความรู้และผลิตภาพการผลิตสูง

(2.3) **การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและการลงทุน** ประกอบด้วย

1) **พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์**เพื่อยกระดับคุณภาพการให้บริการ ทั้งการเข้าถึงและการสร้างเครือข่ายการบริการที่มีความครอบคลุมทั่วถึง การลดหรือประหยัดต้นทุนการผลิต การลดต้นทุนด้านเวลาของประชาชนและภาคธุรกิจเอกชน และเพื่อเพิ่มความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ การพัฒนาเครือข่ายโลจิสติกส์ในประเทศให้เชื่อมโยงอย่างบูรณาการ ทั้งเครือข่ายภายในและการเชื่อมต่อไปสู่ต่างประเทศ โดยการพัฒนาระบบการขนส่งเชื่อมโยงหลายรูปแบบ (Multimodal) ระบบการขนส่งสนับสนุน (Feeder) รวมทั้งศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้าตามจุดยุทธศาสตร์ต่างๆภายในประเทศ รวมทั้งยกระดับประสิทธิภาพกระบวนการอำนวยความสะดวกทางการค้าและการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการโลจิสติกส์ในภาคการผลิตให้เชื่อมโยงถึงกันตลอดห่วงโซ่อุปทาน และพัฒนาธุรกิจการให้บริการโลจิสติกส์ บุคลากร และกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

2) **บริหารจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐาน** โดยการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความร่วมมือ การยอมรับและความโปร่งใสในการดำเนินโครงการ และการส่งเสริมให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุน (Public Private Partnership) และแข่งขันการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานมากขึ้น โดยมีการปรับปรุงระเบียบและกฎหมาย ให้มีความคล่องตัวและยืดหยุ่น โปร่งใส รวมทั้งเร่งรัดการจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลรายสาขา เพื่อทำหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภค และกำกับดูแลการแข่งขันที่โปร่งใสและเป็นธรรม

3) **บริหารองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ** ทั้งการส่งเสริม การสร้าง การแพร่กระจายและการประยุกต์ใช้องค์ความรู้และเทคโนโลยีรวมทั้งการใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ในเชิงพาณิชย์ และมีการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ลิขสิทธิ์และสิทธิบัตรอย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมเข้าสู่เศรษฐกิจและสังคมฐานความรู้ โดยการพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อให้สามารถรองรับกับเทคโนโลยีกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาครู อาจารย์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้มีคุณภาพและเพียงพอต่อการเรียนการสอน และการผลิตกำลังคนด้าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีคุณภาพ ตรงความต้องการของภาคการผลิตและบริการ เน้นให้ผู้ที่จบออกมาสามารถปฏิบัติงานได้ทันที รวมทั้งการพัฒนาและผลิตองค์ความรู้และเทคโนโลยี ด้วยการสนับสนุนการพัฒนาระบบการได้มาซึ่งองค์ความรู้และเทคโนโลยี วิจัยและพัฒนา ตามศักยภาพของคนไทยและนำมาผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

4) **เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานและการพัฒนาพลังงานทางเลือก** เพื่อประหยัดเงินตราต่างประเทศในการนำเข้าพลังงาน ลดต้นทุนการผลิตและค่าใช้จ่ายในการเดินทางของประชาชน และลดมลพิษที่เกิดจากการใช้พลังงานในกระบวนการผลิตและการบริโภคของประชาชน โดยมีเป้าหมายที่จะเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทางเลือกเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 8 ของการใช้พลังงานทั้งหมดเมื่อสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ปริมาณแหล่งสำรองพลังงานของประเทศเพียงพอต่อความต้องการใช้ในระยะเวลา 50 ปี และลดสัดส่วนการใช้พลังงานต่อมูลค่าการผลิตภาคอุตสาหกรรม

5) **ปรับปรุงกฎหมาย และกฎระเบียบเพื่อสนับสนุนการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ**

(2.4) **เสริมสร้างศักยภาพและสร้างภูมิคุ้มกันของเศรษฐกิจฐานราก** เพื่อกระจายความเจริญและรายได้ โดยการสร้างความมั่นคงของสถาบันครอบครัวด้านอาหาร ที่อยู่อาศัย ที่ดิน ทำกิน รายได้ และการออม การอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยเฉพาะแหล่งน้ำ คุณภาพดิน ป่าไม้ ให้บริการโครงสร้างพื้นฐาน การศึกษา และสาธารณสุข การเข้าถึงแหล่งเงินทุนและบริการทางการเงิน รวมทั้ง การแปลงสินทรัพย์เป็นทุนและกองทุนต่าง ๆ ในชุมชน การพัฒนาเทคโนโลยีและการบริหารจัดการทั้งเกษตร อุตสาหกรรม และบริการในท้องถิ่น อาทิ การพัฒนาพันธุ์พืช การออกแบบผลิตภัณฑ์ การตลาด และปรับปรุงมาตรฐานการผลิต การพัฒนาวิสาหกิจของชุมชน และส่งเสริมให้เกิดการเชื่อมโยงโดยตรงกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดใหญ่ และการสนับสนุนให้ใช้แผนชุมชนให้เป็นกลไกในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ที่เชื่อมโยงกับกลไกการบริหารจัดการส่วนท้องถิ่นและภูมิภาค รวมทั้งการสร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบอาชีพและธุรกิจรายย่อยที่อยู่นอกระบบเข้าสู่ระบบ และให้การสนับสนุนและพัฒนาธุรกิจที่เข้าสู่ระบบแล้ว

(3) บทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนา

(3.1) ภาครัฐ สร้างความรู้ ความเข้าใจและให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบาย รัฐบาล แนวปฏิบัติ และบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้องชัดเจน รวมทั้งตัดสินใจในทางเลือกของ ผลประโยชน์ส่วนรวมระหว่างการเพิ่มรายได้จากการผลิต กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม

(3.2) สถาบันการศึกษา เป็นแกนนำชุมชนในการนำทุนและการวิจัยที่มี อยู่ในท้องถิ่นมาศึกษาวิจัยต่อยอด เพื่อรองรับการผลิตและสร้างภูมิคุ้มกันในพื้นที่

(3.3) ภาคธุรกิจเอกชน สนับสนุนการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานในสถาน ประกอบการให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้น

(3.4) ภาคประชาชน มีส่วนร่วมในการวิจัยและพัฒนาเพื่อสะท้อนความ ต้องการของชุมชน รวมทั้งมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดสรรงบประมาณและติดตามการทำงานของ รัฐบาล

(3.5) สื่อมวลชน สร้างระบบการสื่อสารนโยบาย ยุทธศาสตร์ และ มาตรการจากภาครัฐสู่ชุมชนในแต่ละระดับอย่างต่อเนื่องและตรงกับข้อเท็จจริง

4.3 การบริหารจัดการทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

(1) ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง

“สิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ทั้งที่ใช้แล้วหมดไปหรือมีปริมาณไม่หมดสิ้น อันให้ประโยชน์โดยตรงในรูปของปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ซึ่งได้แก่ น้ำ อากาศ แสงอาทิตย์ ดิน ป่าไม้ ความหลากหลายทางชีวภาพ และสินแร่ เป็นต้น และการให้ประโยชน์ทางอ้อมในรูปของสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อ สุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิต รวมทั้งการดำเนินชีวิตอย่างเป็นปกติสุขของมนุษย์ ซึ่งได้แก่ คุณภาพอากาศ คุณภาพน้ำ ปริมาณของเสียที่หลีกเลี่ยงจากการผลิตและการบริโภคที่ไม่กระทบ ต่อคุณภาพชีวิต รวมตลอดทั้งสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นและควรค่าแก่ความภาคภูมิใจไป จนถึงชนรุ่นต่อ ๆ ไป เช่น ศิลปกรรม โบราณสถาน เป็นต้น”

ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ทรัพยากรที่ใช้แล้ว หมดไป ทรัพยากรที่ใช้แล้วเกิดทดแทนได้ ทรัพยากรที่ใช้แล้วไม่หมดสิ้น และคุณภาพสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่ จะเป็นปัจจัยในการรักษาคุณภาพชีวิต เพื่อให้มนุษย์สามารถดำเนินชีวิตอยู่อย่างเป็นปกติสุขได้ตลอดไป

(2) แนวทางบริหารจัดการทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ ความสำคัญกับการบริหารจัดการให้ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมคงความอุดมสมบูรณ์ เป็น รากฐานที่มั่นคงของการพัฒนาประเทศ และเป็นฐานการดำรงชีวิตของคนไทยให้มีความสุขได้อย่าง ยั่งยืน โดยมีแนวทางที่สำคัญ ดังนี้

(2.1) การพัฒนาฐานความหลากหลายทางชีวภาพ

1) **จัดการองค์ความรู้และสร้างภูมิคุ้มกัน** โดยพัฒนาระบบข้อมูลเพื่อรวบรวมภูมิปัญญา สร้างบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาที่ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นกับองค์ความรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคเศรษฐกิจท้องถิ่นหรือการวิจัยเพื่อทดแทนการนำเข้า ค้ำครองทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพจากการคุกคามภายนอกโดยเฉพาะจากพันธกรณีระหว่างประเทศและข้อตกลงการเปิดเขตการค้าเสรี สร้างระบบการคุ้มครองสิทธิชุมชนและการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรม และอนุรักษ์ฟื้นฟูความหลากหลายของพันธุกรรมท้องถิ่น

2) **ส่งเสริมการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพในการสร้างความมั่นคงของภาคเศรษฐกิจท้องถิ่นและชุมชน** โดยส่งเสริมการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพในการสร้างความมั่นคงด้านอาหารและสุขภาพ สนับสนุนภาคการผลิตและบริการที่ชุมชนมีศักยภาพในการจัดการการผลิต การตลาด และการสร้างมูลค่าเพิ่ม และการพัฒนาปุ๋ยชีวภาพเฉพาะวิสาหกิจชุมชนให้เข้มแข็ง

3) **พัฒนาขีดความสามารถ และสร้างนวัตกรรมจากทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศ** โดยสร้างนวัตกรรมจากทรัพยากรชีวภาพที่มีการสะสมองค์ความรู้อย่างเพียงพอ ยกกระดับมาตรฐานความปลอดภัยของอาหาร สมุนไพร และผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ ส่งเสริมการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่าย และสร้างค่านิยมและส่งเสริมภาพลักษณ์ที่เป็นจุดแข็งของประเทศ

(2.2) การสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี

1) **จัดการฐานทรัพยากรโดยส่งเสริมสิทธิและกระบวนการมีส่วนร่วม** มุ่งส่งเสริมสิทธิชุมชนในการเข้าถึงและจัดการทรัพยากร ทบทวนนโยบายและโครงสร้างกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของรัฐและการแปลงทรัพย์สินของรัฐให้เป็นของบุคคลและการจัดการทรัพยากรระหว่างประเทศ กำหนดแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ ส่งเสริมภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อใช้ในการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากร สร้างองค์ความรู้และฐานข้อมูลระบบนิเวศและชีวมณฑล

2) **ปกป้องฐานทรัพยากรเพื่อรักษาความสมดุลยั่งยืนของระบบนิเวศ** โดยปฏิรูประบบการจำแนกประเภทพื้นที่คุ้มครอง และจัดระบบการฟื้นฟูฐานทรัพยากรและระบบนิเวศที่สำคัญ

3) **ปรับแบบแผนการผลิตและพฤติกรรมผู้บริโภคเพื่อลดผลกระทบต่อฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** โดยส่งเสริมการผลิตที่สะอาดในภาคอุตสาหกรรม ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์และเกษตรยั่งยืนเพื่อลดการใช้สารเคมีในภาคเกษตร ส่งเสริมการใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมโดยให้ภาครัฐเป็นผู้นำ รมรณรงค์สร้างค่านิยมและเผยแพร่ความรู้ทั้งให้การศึกษาแก่ประชาชนเรื่องการบริโภคที่ยั่งยืน ส่งเสริมประยุกต์ใช้กลไกทางเศรษฐศาสตร์เพื่อให้เกิดการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน รวมทั้งปรับโครงสร้างภาษีเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สร้างจริยธรรมด้านสิ่งแวดล้อมให้แก่ผู้ประกอบการ และส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

4) **เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการเพื่อลดมลพิษและควบคุมกิจกรรมที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต** โดยผลักดันระบบประเมินสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ ปรับแนวทางและมาตรการส่งเสริมการลงทุนให้คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น กำหนดเขตการใช้ที่ดิน กำหนดตัวชี้วัดผลกระทบต่อสุขภาพ กำหนดทิศทางและจัดระเบียบการเติบโตของชุมชน ลดปริมาณขยะ (Reduce) และนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะอันตรายและขยะติดเชื้อ ควบคุมมลพิษจากภาคขนส่ง และปรับปรุงและฟื้นฟูระบบน้ำเสียรวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(3) บทบาทการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนา

(3.1) **ภาครัฐ** ปรับบทบาทจากผู้ควบคุม สั่งการ มาเป็นผู้ประสานงานและสนับสนุนให้ภาคส่วนต่างๆ มีบทบาทมากขึ้น บังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ด้วยตนเอง

(3.2) **ภาคธุรกิจเอกชน** ต้องมีการทำธุรกิจโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพด้านนวัตกรรมและการตลาด และสนับสนุนการเงินแก่ชุมชนในการใช้ภูมิปัญญาดั้งเดิมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

(3.3) **องค์กรพัฒนาเอกชน/ภาควิชาการ** เป็นพี่เลี้ยงในการสร้างองค์ความรู้และยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมวิจัยและพัฒนา กับชุมชน และร่วมตรวจสอบการบริหารจัดการภาครัฐ

(3.4) **ประชาชน/ชุมชน** สார்วจปรับปรุงตนเองให้มีจิตสำนึก ร่วมในการวิจัยพัฒนา จัดทำฐานข้อมูล เร็ยன்றுประยุกต์ใช้องค์ความรู้ใหม่เพิ่มพูนความรู้เดิม รวมถึงทำความเข้าใจเรื่องสิทธิชุมชน เสริมสร้างบทบาทผู้นำชุมชน เข้าร่วมบริหารจัดการทรัพยากรท้องถิ่น และร่วมตรวจสอบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ

(3.5) **องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** สร้างองค์ความรู้ เพิ่มบทบาทการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น

(3.6) **ภาคการเมือง** ต้องสนับสนุนการกระจายผลประโยชน์ที่โปร่งใส ไม่ใช้อิทธิพลแทรกแซง สนับสนุนการนำแผนพัฒนาฯ ไปใช้ในแนวทางที่โปร่งใสอย่างจริงจัง

(3.7) **สื่อมวลชน** ผลิตสื่อที่สร้างสรรค์ เพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.4 การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศสู่ความยั่งยืน

ทิศทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในระยะยาวอีก 10 - 15 ปีข้างหน้า จะต้องมุ่งพัฒนาในขั้นตอนสร้างความสมดุล เท่าเทียม และเป็นธรรม ความหลากหลายในสังคม ทั้งในเชิงความคิด วัฒนธรรม และประเพณี โดยมีแนวทางการพัฒนาหลัก ดังนี้

(1) สร้างภาคราชการที่มีประสิทธิภาพ ลดการบังคับควบคุม ดำเนินถึงความต้องการของประชาชนและทำงานร่วมกับหุ้นส่วนการพัฒนา ด้วยการปรับบทบาท โครงสร้าง และกลไกการบริหารจัดการภาครัฐทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น โดยมีแนวทางที่สำคัญดังนี้

(1.1) ภาครัฐ ควรต้องปรับบทบาท จากผู้ดำเนินงานเองไปสู่การอำนวยความสะดวก จากการกำกับและควบคุมอำนาจการตัดสินใจเป็นผู้ให้การสนับสนุนและผ่อนคลายกฎระเบียบ รวมทั้งกระจายอำนาจการตัดสินใจให้ชุมชนท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น

(1.2) ปรับปรุงโครงสร้างภาคราชการให้คล่องตัวพัฒนาระบบราชการ ทั้งส่วนกลางและภูมิภาคให้มีสมรรถนะสูง และปรับโครงสร้างระบบบริหารราชการให้คล่องตัว โดยกำหนดรูปแบบการให้บริการที่เหมาะสมกับภารกิจ พัฒนาคุณภาพการให้บริการที่รวดเร็วทันสมัย โปร่งใส ลดกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคและไม่เอื้อต่อการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาประเทศ อย่างเป็นธรรม ส่งเสริมการบริหารงานเชิงยุทธศาสตร์แบบบูรณาการ

(1.3) กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสามารถรับผิดชอบในการจัดบริการสาธารณะตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง เนื่องจากในระยะยาวองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเป็นองค์กรที่มีบทบาทหลักในการพัฒนาท้องถิ่น จึงควรต้องพัฒนาศักยภาพและกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ให้มีอิสระในการกำหนดนโยบายการบริหารทั้งงานบุคคลและการคลังของตนเอง และเปิดโอกาสให้ประชาชน และภาคส่วนอื่นได้มีส่วนร่วมเพื่อสร้างความโปร่งใสและลดการทุจริตคอร์รัปชัน

(1.4) ปรับโครงสร้าง กลไก และกระบวนการจัดสรรทรัพยากร เพื่อเพิ่มบทบาทของภูมิภาคและท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะให้ตรงกับสภาพปัญหาและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น โดย 1) ปรับปรุงระบบงบประมาณแผ่นดิน โดยเปิดโอกาสให้เป็นหน่วยที่สามารถเสนอขอและได้รับการจัดสรรงบประมาณได้โดยตรง และกำหนดให้มีการเลือกผู้ว่าราชการจังหวัดอย่างเป็นขั้นเป็นตอน โดยเริ่มต้นจากจังหวัดที่มีความพร้อมก่อน 2) ปรับกระบวนการบริหารพัฒนาของหน่วยราชการทุกระดับ ภายใต้หลักการที่ยึดพื้นที่ – ภารกิจ – การมีส่วนร่วม 3) การปฏิรูปกฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพื่อสร้างความสมดุลในการจัดสรรประโยชน์จากการพัฒนา รวมทั้งให้มีกระบวนการตรวจสอบการใช้กฎหมาย

(2) เพิ่มการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน/ประชาสังคมในการบริหารจัดการประเทศ ให้เกิดกระบวนการธรรมาภิบาลในการพัฒนาประเทศเพื่อสร้างความเป็นธรรม สร้างความสมดุล และเข้าไปมีบทบาทในกระบวนการตรวจสอบภาครัฐให้โปร่งใสและลดการทุจริตประพฤติมิชอบในภาคราชการ ทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของการยอมรับและการไว้วางใจกัน โดยสร้างโอกาสและปรับกระบวนการให้ภาคีภาคประชาชน/ประชาสังคมมีส่วนร่วมและ สามารถเข้าถึงการกำหนดกติกา หลักการ และแผนงานโครงการของภาครัฐที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน กระจายอำนาจการบริหารจัดการสู่ภาคประชาสังคม เพื่อถ่วงดุลอำนาจภาครัฐ พร้อมทั้งพัฒนาและสนับสนุนการดำเนินงานของกลไกที่มีบทบาทในการ

แก้ไขปัญหาสังคมโดยสันติวิธี และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลไกตรวจสอบสาธารณะ เช่น สื่อ องค์กรเอกชนและภาคประชาสังคม นักวิชาการ เป็นต้น

(3) ส่งเสริมภาคธุรกิจเอกชนให้เกิดความเข้มแข็ง สุจริต และมีธรรมาภิบาล จัดให้มีกฎ ระเบียบ และสร้างแรงจูงใจให้ธุรกิจเอกชนที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เข้าร่วมในกระบวนการ “บรรษัทภิบาล” เพิ่มมากขึ้น โดยกำหนดมาตรการส่งเสริมให้ผู้ลงทุนรายย่อยมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารธุรกิจ มาตรการส่งเสริมกรรมการและผู้บริหารรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ และผู้บริโภคมากขึ้น พร้อมไปกับส่งเสริมสถาบันวิชาชีพให้มีบทบาทในการสร้างธรรมาภิบาล และรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจให้ธุรกิจเอกชน ผู้บริหาร/กรรมการ ผู้ถือหุ้น ตลอดจนประชาชนทั่วไป รู้ถึงประโยชน์ในการ “กำกับดูแลธุรกิจที่ดี”

(4) เสริมสร้างการเมืองที่โปร่งใสและพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย ให้เกิดขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนในสังคมไทย โดยส่งเสริมการเมืองให้โปร่งใสสุจริตและชอบธรรมในการใช้อำนาจ โดยให้ทุกภาคส่วนของสังคมร่วมกันกำหนดมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมของนักการเมือง และยึดถือปฏิบัติ ขณะเดียวกันสร้างกระบวนการเรียนรู้ ปลุกฝังจิตสำนึก อุดมการณ์ค่านิยมวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้กับประชาชนทุกกลุ่มอย่างจริงจังต่อเนื่อง ส่งเสริมผู้นำในสังคมทุกระดับยึดวัฒนธรรมประชาธิปไตยและหลักธรรมาภิบาลในการดำเนินงานเป็นแบบอย่างที่ดีในสังคมไทย ควบคู่กับการวางรากฐานกระบวนการประชาธิปไตยทางตรงแบบมีส่วนร่วมของภาคประชาชนให้มากขึ้นโดยเพิ่มอำนาจแก่ประชาชน และเพิ่มประสิทธิภาพกลไกและกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและการเมืองให้เข้มแข็ง มีความเป็นอิสระอย่างแท้จริง

5 การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติในระยะแผนฯ 10

ในการบูรณาการยุทธศาสตร์ที่จะขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติในระยะ 5 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ได้เริ่มด้วยการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมของประเทศ พร้อมทั้งบูรณาการความเชื่อมโยงระหว่างแนวทางการบริหารจัดการทุนทางสังคม ทุนทางเศรษฐกิจ และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนทั้งแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศสู่ความยั่งยืน ซึ่งได้นำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์หลัก เป้าหมาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ดังนี้

5.1 วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้คนไทยและสังคมไทยสามารถเผชิญการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรู้เท่าทัน
- (2) เพื่อเสริมสร้างความเท่าเทียมและความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ
- (3) เพื่อปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้แข็งแกร่ง มั่นคง และเป็นธรรม บนพื้นฐานการพึ่งตนเอง มีภูมิคุ้มกันที่ดี และมีการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

(4) เพื่อคงความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เป็นฐานที่มั่นคงในการดำรงวิถีชีวิตของสังคมไทย

(5) เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการประเทศทุกระดับ เพื่อสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของทุกภาคส่วนในสังคม

5.2 เป้าหมาย

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาของแผนพัฒนาฉบับที่ 10 ดังนี้

(1) พัฒนาค nhânให้มีคุณภาพ มีความรอบรู้คู่คุณธรรม สร้างกำลังคนที่มีทักษะพื้นฐานในการทำงาน กำลังคนด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีเพิ่มขึ้น เพิ่มแหล่งเรียนรู้และกระจายความรู้สู่ภาคการผลิตและชุมชนในระดับภูมิภาค เพื่อเพิ่มผลิตภาพของแรงงานให้สูงขึ้น พัฒนาต่อยอดองค์ความรู้จากวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาชุมชน

(2) ลดปัญหาความยากจน โดยขยายเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อเพิ่มจำนวนชุมชนที่เข้มแข็งในการพัฒนาโดยกระบวนการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่ายชุมชนพึ่งตนเองที่มีความมั่นคงทางด้านอาหาร

(3) ให้เศรษฐกิจโดยรวมขยายตัวอย่างมีคุณภาพและมีเสถียรภาพ เพิ่มระดับการออม และลดความเสี่ยงที่จะเกิดการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดและดุลการชำระเงิน ขณะเดียวกันปรับโครงสร้างการผลิตที่สมดุลยั่งยืนโดยรักษาสัดส่วนการผลิตภาคเกษตรที่เหมาะสม และเพิ่มบทบาทการผลิตภาคบริการ พร้อมทั้งปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตและกระบวนการผลิตทั้งภาคเกษตรอุตสาหกรรมและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนปรับโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ของประเทศให้มีคุณภาพเพื่อช่วยลดต้นทุนด้านเวลาและประหยัดค่าใช้จ่าย

(4) สร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม โดยการฟื้นฟูอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ ป่าชายเลน รวมทั้งขยายพันธ์พืชและสัตว์ที่กำลังจะสูญพันธ์ รักษาคุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลัก คุณภาพอากาศและเสียงให้อยู่ในระดับมาตรฐาน ตลอดจนสร้างฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ และการขยายตัวของภาคการผลิตและบริการที่เกี่ยวกับการจัดการและใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ

(5) เพิ่มประสิทธิภาพภาคราชการ เพิ่มการมีส่วนร่วมภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพัฒนาประเทศ สร้างธรรมาภิบาลในองค์กรภาคเอกชน รวมทั้งการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในทุกภาคส่วนของสังคมไทย

5.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนา

ภายใต้วัตถุประสงค์หลักดังกล่าว เพื่อให้การดำเนินงานในระยะแผนพัฒนา ฉบับที่ 10 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เห็นควรกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้

(1) การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ โดยเตรียมเด็กและเยาวชนให้พร้อมทั้งด้านทักษะชีวิตและความรู้พื้นฐานสามารถดำรงชีวิตได้อย่างรู้เท่าทัน พัฒนาสมรรถนะและทักษะแรงงานทั้งการคิด วิเคราะห์ตัดสินใจและระบบการเรียนรู้ในอาชีพให้รองรับการแข่งขันของประเทศ เร่งสร้างกำลังคนที่มีความเป็นเลิศในการสร้างสรรค์นวัตกรรมและองค์ความรู้ใหม่ที่นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศบนฐานการพึ่งตนเอง ส่งเสริมให้คนไทยมีวัฒนธรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ทั้งที่เป็นวิทยากรสมัยใหม่ วัฒนธรรมและภูมิปัญญา การจัดการองค์ความรู้ทั้งเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ระดับชุมชนถึงระดับประเทศ และเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิตให้คนไทยมีสุขภาพแข็งแรง ได้รับการคุ้มครองทางเศรษฐกิจและสังคม มีความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต เกิดความสงบ มีสิทธิและความเป็นธรรมอย่างเท่าเทียมกันในสังคม

(2) การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมเป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ โดยเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ด้วยการจัดระบบการเรียนรู้อย่างครบวงจรเป็นขั้นเป็นตอนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง บูรณาการการผลิตบัณฑิตคุณภาพความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชนที่นำไปสู่การแก้ปัญหาความยากจน เสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูลกัน โดยส่งเสริมสิทธิการใช้ประโยชน์และการจัดการ ปกป้องคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยชุมชนและเพื่อชุมชน พัฒนากลไกการขับเคลื่อนคุณภาพการพัฒนาในชุมชนโดยใช้มาตรการทางกฎหมาย มาตรการการเงิน การคลัง ควบคู่กับมาตรการทางสังคม ตลอดจนสร้างตัวชี้วัดความสุขของชุมชน

(3) การปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและแข่งขันได้ในช่วงศตวรรษแห่งเอเชีย โดยการบริหารเศรษฐกิจส่วนรวมเพื่อรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจส่วนรวมให้มั่นคง และสนับสนุนการปรับโครงสร้างการผลิตทั้งภาคเกษตร อุตสาหกรรมและภาคบริการเพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพการผลิตโดยใช้กระบวนการพัฒนาคลัสเตอร์และห่วงโซ่อุปทาน และเพิ่มคุณค่าของสินค้าและบริการที่ผลิตในประเทศไทยให้สูงขึ้น บนฐานความรู้และความเป็นไทย สร้างบรรยากาศทางการลงทุนและพัฒนาปัจจัยสนับสนุนการบริหารเศรษฐกิจส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและการลงทุนตลอดจนปรับแบบแผนการผลิตและบริโภคเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการเพื่อลดมลพิษและควบคุมกิจกรรมที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต

(4) การพัฒนาฐานความหลากหลายทางชีวภาพ และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี โดยกระจายอำนาจการบริหารจัดการทรัพยากร ส่งเสริมสิทธิชุมชนและการมีส่วนร่วมเพื่อรักษาฐานทรัพยากรและความสมดุลของระบบนิเวศที่คงความหลากหลายทางชีวภาพ ปรับแนวคิดทิศทางการนโยบายสาธารณะให้ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีและควบคุมมลพิษที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการพัฒนาที่ยั่งยืน พัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยเน้นการสร้างองค์ความรู้และภูมิคุ้มกันภัยคุกคามจากภายนอกโดยใช้หลักการเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทาง

(5) การเสริมสร้างธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารจัดการประเทศสู่ความยั่งยืน ให้ความสำคัญกับการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการและการพัฒนาในทุกๆระดับ โดยปรับปรุงระบบงบประมาณแผ่นดินให้เอื้อต่อการพัฒนาเชิงพื้นที่(AFPและระบบผู้ว่าCEO)และความเข้มแข็งของชุมชน เพิ่มอำนาจการคลังให้ท้องถิ่นขยายฐานภาษีรายได้ที่เรียกเก็บเองเพิ่มขึ้น พร้อมทั้งศึกษาแนวทางปฏิรูปกฎหมายเพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม สร้างกติกาให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมตัดสินใจในการพัฒนาประเทศ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและลดการทุจริตในภาครัฐ สร้างองค์กรภาคประชาสังคมเพื่อถ่วงดุลอำนาจของภาครัฐ และหาแนวทางแก้ไขปัญหาคอขวดอย่างสันติวิธี พัฒนากลไกตรวจสอบสาธารณะโดยเน้นบทบาทสื่อให้มีจิตสำนึกรับผิดชอบในการทำหน้าที่ต่อสังคม เสริมสร้างบรรษัทภิบาลในภาคเอกชน ยึดมั่นความรับผิดชอบต่อลูกค้าและดูแลให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม ตลอดจนพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย และพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักรบการเมืองเพื่อส่งเสริมการเมืองที่โปร่งใสสุจริตและชอบธรรม